

„EDINOST“

Izhaja enkrat na dan, razun nedelj in praznikov, ob 4. uri pop. — Naročnina znaša: za vse leto 24 K, za pol leta 12 K, za četrt leta 6 K in za en mesec 2 K. — Naročnino je plačevati naprej. Na naročbe brez pril.žene naročnine se upravištvo ne ozira.

Po tobakarnah v Trstu se prodajajo posamične številke po 6 stot. (3 kvč.); izven Trsta pa po 8 st. Telefon številka 870.

Edinost

Glasilno političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

Oglas!

se računajo po vrstah v petitu. Za večkratno naročilo s primernim popustom. Poslana, osmrtnice in javne zahvale, domači oglasi itd., se računajo po pogodbi. — Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upravištvo v ulici **Molin plocolo št. 3. II. nadstr.** Naročnino in oglase je plačevati loco Trst.

Uredništvo in tiskarna: ulica Carintia št. 12.

Avstro-ogrška in Jugoslovani.

Mogli bi govoriti istotako tudi o avstro-ogrški politiki nasproti Slovanom sploh, ker postopa Avstro-ogrška nasproti vsemu Slovanstvu ravno tako, kakor specijelno nasproti nam Jugoslovanom. Da pa ne postanemo predolgi, omejiti se bočemo le na razmatranje avstro-ogrške politike nasproti nam Jugoslovanom, v kar nas med drugim opravičuje tudi smrt ministra Kallaya, samodržca jednega dela jugoslovanskih dežel.

Clary, oba Heins, Gössa, Handel, Khuen, Kallay. To so, oziroma so bili do pred malo dnevi ali tedni šefi ali bolje rečeno: absolutni vladarji onih jugoslovanskih dežel, ki so tako srečne, da morejo biti deležne »kulturnega obdelovanja« Avstro-ogrške. Vsi Jugoslovani so toraj izročeni nemškimi in madjarskimi gospodarjem. (Ne sme nas o tem motiti dejstvo, da je Khuen odšel v Budimpešto in Kallay na drugi svet, ker prvi je kljubu svojemu odhodu iz Hrvaške ostal še vedno — kakor ogrski ministerski predsednik — faktični viadur Hrvaške, kjer je svojim namestnikom postavil hrvaškega renegata Pejačevića; Kallayev naslednik pa bo gotovo zopet Madjar: največje šanse, da postanejo upravitelji Bosne imajo namreč Madjari Khuen, Hieronymi in Tallian).

Za to, da so vsem avstro-ogrskim slovanskim deželam na čelu nemški oziroma madjarski avtokrati; nam dovolj kričeče osvetljuje avstro-ogrsko politiko. Še bolj jasno sliko o tej politiki pa dobimo, ako si oglevamo nekoliko tudi način vladanja teh slovanških upraviteljev slovanskih dežel. In v to nam podaja lepo priliko smrt skupnega finančnega ministra Benjamina pl. Kallaya, upravitelja Bosne in Hercegovine.

V Bosni in Hercegovini so vladali pred okupacijo Avstro-ogrške isti odnošaji, kateri vladajo sedaj v Macedoniji in berlinski kongres je naši državi poveril okupacijo Bosne in Hercegovine v ta namen, da predvsem uredi neznošno gospodarsko stanje tamnošnjega krščanskega prebivalstva.

Avstrija je s pomočjo slovanskega denarja in slovanskih vojakov okupirala Bosno-Hercegovino, a mesto da bi bila tamkaj začela vršiti svojo, od berlinskega kongresa naloženo jej misijo, hitela je tudi tamkaj z uvedenjem pristave avstro-ogrške politike, t. j. s zatiranjem Slovanov.

Kallay je bil kakor ustvarjen za tako politiko, kar najbolj dokazuje dejstvo, da je nad dvajset let vladal Bosno-Hercegovino. Vladini in protislovanski listi sploh jako proslavljajo Kallayev delovanje in trdijo, da je bila uprava okupiranih dežel uzorna. Vsa kakor pa očitajo Kallaya, da je poleg mnogih prednosti imel tudi marsikako pogreško. Temu moramo odločno oporekati. Pogreške, katere je Kallay zakrivil v Bosni-Hercegovini, niso bile specijelno njegove, marveč so bile pogreške splošne avstro-ogrške politike, politike, ki nima drugega namena, nego zatiranje Slovanov in favoriziranje Nemcev, Madjarov, Italijanov in celo Mohamedancev. Favoriziranje zadnjih treh pa je seveda le sredstvo za povspesevanje germanizacije.

Kallayevi prijatelji se njemu, Kallayu čudijo, da ni znal zadovoljiti bosanskih narodov, dasiravno je on dobro poznal balkanske Slovane in sploh vse balkanske narode. Kallay je namreč bil mnogo časa na Balkanu: v Belemgradu in v Carigradu, naučil se je srbski, turški in novogrški jezik ter je posebno srbski narod in njegovo zgodovino proučil tako natanjko, da je spisal jako dobro zgodovino srbskega naroda. Ne čudno, marveč naravno je, da je ravno on, ki je dobro poznal balkanske narode, vladal je v okupiranih deželah tako, da ni mogel biti tam nihče zadovoljen, saj on je ravno to hotel. Ako ni bilo z njegovo upravo zadovoljno slovansko prebi-

valstvo v Bosni in Hercegovini, pa so bili z njegovo politiko zadovoljni v Pešti in na Dunaju. Saj so istotam zadovoljni tudi s politiko v Hrvaški, Dalmaciji, na Primorskem, Kranjskem, Štajarskem in Koroškem, dasiravno je slovansko prebivalstvo v teh deželah skrajno nezadovoljno z vladajočim sistemom. To je ravno avstro-ogrška politika v jugoslovanskih deželah.

Čudijo se, da Kallay ni znal zadovoljiti slovanskega prebivalstva v Bosni. Saj je to naravno, saj on ni stremil za tem, marveč je bilo vse njegovo delovanje koncentrirano v to, da okupirani deželi čim bolj spravi pod moralni in gospodarski upljiiv madjarskega imperijalizma, ki pa v svojej zaslepljenosti niti ne ve, da je v službi nemškega imperijalizma, nemškega »Drang nach Osten«.

Kaj pa je Kallay prav za prav storil v okupiranih deželah, da ga pristaši njegove politike tako proslavljajo? Da v političnem in narodnem obziru ni nikogar zadovoljil, to je jasno, kakor beli dan, posebno ako nekoliko pogledamo, kaj pišejo o njem po njegovej smrti srbski in hrvaški listi. Jedni kakor drugi najodločneje obsojajo njegovo politiko. In družega naroda razun Srbov in Hrvatov v Bosni ni, toraj.... Kar se tiče gospodarske politike v Bosni in Hercegovini pa isti Kallayevi pristaši priznavajo, da je popolnoma zavržena. Kallayevi poskusi toliko v poljedelstvu, kolikor v industriji so popolnoma ponesrečili.

Vodilna ideja v vsem mu je bila madjarski imperijalizem, kar nam dokazuje izjava madjarskega lista »Budapesty Hirlap«, ki je po Kallayevi smrti povedal, da so bili vsi znameniti članki o madjarskih stremljenjih na Balkanu v tem listu iz pera ministra Kallaya.

Temu madjarskemu imperijalizmu žrtvoval je Kallay moralne in materialne interese bosansko-hercegovskega prebivalstva, kar se dogaja tudi v Hrvaški, med tem ko se moralni in materialni interesi vseh ostalih jugoslovanskih dežel v Avstriji žrtvujejo germanizaciji.

Na Štajarskem in Koroškem so Slovenci neposredno izročeni v suženjstvo Nemcem, na Kranjskem se obe slovanski stranki ščujeta ena proti drugi, da se tako izrabljajo narodne enerzije in je slovansko prebivalstvo obnemoglo v boju proti Nemcem, na Primorskem se ščujejo Italijani proti Slovanom, na Hrvaškem Srbi proti Hrvatom in istotako v Bosni in Hercegovini, kjer je poleg tega hotel Kallay Slovane mohamedanske vere napraviti za nekako gospodovalno kliko, kakor so bili pred okupacijo.

Na ta način ubija avstro-ogrška politika enerzije jugoslovanskih narodov, da so obnemogli v boju proti pangermanskim aspiracijam, katerim nevede služi — kakor smo že omenili — madjarska politika.

Sad vse dvajsetletne Kallayeve politike v okupiranih deželah je ta, da je tam preprečil kulturni razvoj in pripravil pot madjarskemu upljiivu, kar se sistematično dela tudi na Hrvaškem, došim se v jugoslovanskih deželah Avstrije dela v istem smislu za germanizacijo.

Papeževa bolezen.

V noči mej petkom in soboto je bilo stanje sv. Očeta še precej zadovoljivo. Ne samo, da se je zdelo, da se papežovo stanje slabša, zdelo se je še celo, da se nekako boljša. V soboto zjutraj je bral monsignor Angeli v bolnikovi sobi sv. mašo in papež je pazljivo poslušal in ponavljal vse molitvice. Po sveti maši je pa papež sprejel kardinala Rampollo, s katerim se je bavil več časa.

A mej dnevom — v soboto — je bil papež nekoliko bolj nemiren. Le po nujnih prošnjah dra. Laponija je bil zavžil nekoliko krepilne pijače.

Ko je zvečer prišel dr. Mazzoni, mu je papež izjavil, da se počuti slabejšega in bolj potrtega. Dr. Laponi je dejal pozneje nekaterim vatikanskim dostojanstvenikom, da ga stanje sv. Očeta jako vznemirja. Uživanje hrane da je jako nedostavno; delovanje obistij da je težavno, a moči da so se v zadnjih 2 urah strašno zmanjšale.

Ta izjava je hkratu potrla vse iluzije. Takoj sta zopet zavladala v Vatikanu nemir in strah pred nadaljno katastrofo.

Vso noč med soboto in nedeljo ni hotel zavžiti papež nikake hrane in tudi nikakega zdravila. Sopenje je bilo postalo bolj slabotno. Spal ni sv. Oče nič vso noč.

Včeraj zjutraj sta ga zdravnika našla jako potrtega. Po kratkem preiskovanju sta izdala sledeči biljetin:

Papež je prebil vso noč brez spanja in nemirno. Zmanjšanje moči traja dalje. Sopenje mirno in slabotno: 34. Vtripanje srčne žile pravilno a šibko: 98. Temperatura 36.5. Podpisana: Mazzoni in Laponi.

Vznemirjenje v Vatikanu je bilo včeraj jutro tem vočje, ker je odgovarjal samo v zlogih in ker je bil jako truden in potr.

Včeraj jutro, še pred zdravniškim preiskovanjem, je bil poklican v Vatikan kardinal Serafin Vannutelli, višji penitencijar, čegar naloga je, da stoji v zadnji uri poleg postelje umirajočega papeža.

Ker sta pa kmalu potem izjavila dr. Laponi in dr. Mazzoni, da nevarnost katastrofe ni še tako blizu, ni kardinal Vannutelli nastopil še v svoji nalogi, a, da bo pripravljen za vsak slučaj, se je nastanil v Vatikanu.

Po zdravniškem preiskovanju, je monsignor Mazzolini bral sv. mašo v bolnikovi sobi in je papeža obhjal.

Moči so bile papežu včeraj popoldne že tako opešale, da niti ni mogel več vzdigniti roke do zvončeve vrvice, ki visi ob vzglavju njegove postelje. Glas mu je bil ugasnil malone popolnoma in lotila se ga je bila huda naduha. Pred popoldne je še dejal dr. Laponija in svojemu pristavu Piju Centru:

»Čutim, da je prišla moja zadnja ura, a jaz sem pripravljen. Kmalu končan; kmalu odidem. Hvala, dragi otroci moji. Zbogom!«

Na to mu je glas ugasnil in papež je obstal nepremičen. Oči njegove so izgubile navadno bistrost in so postale motne. Zmanjšala se je tudi običajna jasnost mišljenja, vendar navzočnost duha traja še vedno.

Včeraj popoldne je papež skoraj vedno dremal in je depresija vedno naraščala. Okolu 5. ure je prišel iz bolnikove sobe monsignor Biseti in dejal proti onim, ki so bili v pred-sobi, da se papež progresivno bliža koncu.

Dr. Laponi je bil ves dan pri bolniku. Bil je pri papežu tudi njegov spovednik, monsignor Pifferi. Ob 5. in pol uri sta prišla v Vatikan prof. Rosoni in dr. Mazzoni. Dr. Laponi ja je vsprejel v pred-sobi in prej njima govoril, a potem so šli vsi trije k bolniku.

Ko sta Mazzoni in Rosoni prišla k papežu, našla sta ga v nezavesti: niti zdravnikov ni spoznal. Monsignoru Pifferi, dejala sta Rosoni in Mazzoni, da ne moreta več pomagati in da v naslednji noči nastopi katastrofa.

Sinoči ob 6. uri so zdravniki objavili sledeči biljetin: Sv. Oče je prebil ves danšnj dan v nepretrznem dremanju. Moči še vedno pešajo. Sopenje: 30. Vtripanje srčne žile 96. Temperatura: 36.4. Podpisani: Mazzoni, Rosoni in Laponi.

Sinoči okolu 8. ure je vstopil v papežovo sobo z monsignorom Rifferi kardinal Vives y Tuto. Papež je bil še vedno v nezavesti. Na to je kardinal izpregovoril latinsko elegijo sv. Frančiška. Ko je papež slišal molitev, se je stresel in spregovoril jako šibkim glasom: »Blagoslovljam vse kardinala!«

Že včeraj jutro je razposlal kardinal Rampolla vsem inozemskim nunciaturam sledečo brzojavko: »Se žalostjo vani moram naznanjati, da je stanje sv. Očeta jako težko.

Politični pregled.

V Trstu, 20. julija 1903.

O položaju. Zadevle se na vseh straneh, smo rekli zadaj. Zopet bi mogli danes naštevati celo vrsto izjav v dokaz, kako je politika Koerberjeva ponesrečila nasproti Čehom, Poljakom in tirolskim Italijanom. Gospod Koerber more prisluskovati na katero stran hoče: uho mu čuje le glasove, ki ne obetajo nič dobrega. Sami neprijazni glasovi so to in — bojeviti.

Samo par izgledov.

Vodstvo mladočeske stranke je izdalo situacijski članek, v katerem pravi mej drugim: »Mladočeski poslanci imajo en razlog več, da proti vladi, oslabljeni po odhodu Rezeka, nastopijo še odločneje, čim se sestane državni zbor. Dr. Herold je imel prav, ko je rekel nedavno: »Sedaj bomo morali zahtevati veliko več.« Čim država zahteva od nas, da dopustimo njene potrebe, mora pa tudi država najprej sama izpolniti najvažnejšo državno potrebo, to je: zadovoljnost češkega naroda. Mi stojimo pred novo vojno češke opozicije. Bodočnost še le nas pouči, da-li je dr. Koerber dobro storil, ko je svojega tovariša dra. Rezeka iztisnil iz kabineta.«

Največa skrb dra. Koerberja je, da znani vitez Jaworski ostane na čelu poljskega »kola«, ker ve, da le takov načelnik, kakoršen je Jaworski, more biti za to, da bodi »kolo« garda vsake vlade. In gospod Koerber stavlja v kontribucijo vse dostopno mu novinstvo, da bi se ohranil vitez Jaworski na čelu »kola«. Toda skrajno neprijazen je odmev iz poljskega tabora na ta Koerberjeva prizadevanja. »Slowo polskie« se roga n. pr.: »Nobena stvar ni v stanu, da bi tako onemogočila predsedstvo njegove ekscelence Jaworskega, nego so Koerberjeve grožnje na adresu kluba in dežele. Če bi bili mi bogati, dali bi te članke razširiti po Galiciji v 250.000 eksemplarih. Najhuji sovražnik gospoda Jaworskega bi mu ne mogel več škodovati, nego mu škoduje poljske odnošaje prav nič poznajoči Koerber.«

G. Koerberju bi dobrodošla tudi pomoč Italijanov, pa če bi radi tega morali primorski Slovani do dna izprazniti čašo, ki jim do zadnjega ogreni čutstva in ki jih dovede do tistega usodnega psihološkega stanja, ko se ne bodo ničemur več nadejali, a se tudi ničesar več bali! Ali tu se mu zopet zalotajo med noge njegovi nemški ljubljenci sami. Nemški listi pišejo proti aspiracijam tirolskih Italijanov s tako srditostjo, kakor je bilo do sedaj v navadi le proti nam Slovanom. Kar naravnost mu govore: ti moreš koketirati z Italijani kolikor hočeš, samo ne delaj tega na nemške stroške. Ali sedaj naj nam povedi krat božji, kako naj Koerber pomiri Italijane v Tirolu, ne da bi se Nemei čutili oškodovane?! Kdaj se še Nemei ni čutil oškodovanega, ako je kdo drugi dobil mrvico pravice?! »Meraner Zeitung« grozi Koerberju: »Čim je kako vprašanje stopilo v tak stadij kakor je italijansko-tirolsko, potem ne pomagajo več nobena pogajanja, nobene intrige, nobena mala sredstva — tu pomaga le železna konsekvence. Vlada mora priti s seboj na jasno, da s sedanjo politično strujo v italijanskem Tirolu ni možno nič storiti.«

Sam neprijazni glasovi, ki ne obetajo nič dobrega, in tudi iz nemškega tabora, done g. Koerberju na uho. Žalosten preludij za jesen.

Položaj na Ogrskem. Parlamentarni položaj na Ogrskem se vedno bolj zamotuje. Nova kriza je neizogibna, vprašanje je le, da-li odstopi Khuenov kabinet, ali se pa razpusti zbornica. Toliko eno kolikor drugo pa bi brzkone ne rešilo definitivno parlamentarne krize. Razpustitev zbornice v »ex lex« stanju bi donesla novih nepreračunljivih zmešnjav in brzkone bi obstrukcija bila v novi zbornici še mnogštevilnejše zastopana, kakor je sedaj. Tudi s spremembo ministerstva, li ne bi bilo nič pomagano, ker bi opozicija tudi proti novi vladi obstruirala tako dolgo, dokler bi ne dobila zahtevanih narodnih koncesij.

Po zadnjih vesteh iz Budimpešte pa je soditi, da se Khuen ne odloči ne za jedno ne za drugo, marveč da pojde še dalje na potu popuščenja obstrukcionistom, katerim ustreže v vsem, razven v uvedanju madjarske poveljnem jeziku v vojski na Ogrskem. To pa jedino iz tega razloga, ker bo treba še mnogo let čakati, predno bo dovolj madjarskih častnikov, da bo mogoče vojsko razdeliti. A tudi do tega — namreč do razdelitve skupne vojske — dospemo brzkone že v nekolikih letih in sicer tedaj, ko bodo Madjari imeli dovolj svojih častnikov.

Novi hrvatski ban. V minolem tednu dospel je novi hrvatski ban, grof Pejačević, v Zagreb in bil na kolodvoru vsprejet od precejšnjega števila občinstva, ki pa je — molče prisustvovalo njegovemu prihodu, kakor bi hotelo reči: »Jemljemo na znanje, da si prišel in čakamo na tvoje čine.«

V četrtek je bil novi ban v klubu narodne (recte: madjarske) stranke, kjer je razvil svoj program. Ban je izjavil, da stoji na temelju zak. članka I. 1868, ter da hoče »kakor sin onega bana, ki je raje odstopil od banske časti, nego da bi dovolil, da se kiši nagodba, v tem pogledu slediti njegovim stopinjam.« Priznavamo da ta in nekatere druge izjave zvene simpatično. Tako je n. pr. menil povodom vsprejema v Oseku, da sleherni pošten človek ljubi svoj rod in svoj jezik. Tudi činov bi bilo zabeležiti, ki ne govore neugodno za novega bana. Nekaj zaprtih je že dal izpustiti na svobodo, silni pritisk na novinstvo je nekoliko odnehal, s poslopja državnih železnice je dal odstraniti nezakoniti madjarski napis.

Vse to, kakor rečeno, ne govori neugodno za novega bana.

A tudi danes, po teh odredbah novega bana, ne moremo odstopiti mi od tega, kar smo rekli pred par dnevi. Rekli smo, da naj se ne varamo nikar. Kar se je zgodilo v pomirjenju, se je moralo zgoditi. To se je zgodilo v strahu pred ogorčenjem naroda. Manje res ni bilo možno. Ali radi tega — rekli smo — ne smemo še misliti na spremembo sistema. Grof Pejačević je došel — duh Khuenov ostane.

Konferenca madjarske stranke, katero omenjamo gori, nas je utrdila v tem našem prepričanju. Spoštovana gospoda mameluki so po svojem običaju in zahtevah dolžne — slepe pokorščine, prirejali šumne ovacije banu in tesnemu prijatelju bivšega bana Khuena, ministru Tomašću. A ban in minister sta slavila s adove delovanja grofa Khuena na Hrvatskem. A grof Pejačević se ni omejil le na to, da je slavil odkrito in možko vodstvo (stranke namreč) od strani bivšega bana grofa Khuena-Hedervaryja, ampak je porabil to priliko, za oduren napad na moze, ki se zbirajo okolo »Obzora«. A tu treba pomisliti, da so to možje, katerih nazore se more sicer pobijati, a ki reprezentirajo toliko svoto inteligence in toliko zaslug za kulturni razvoj naroda hrvaškega, da morejo zahtevati polnim pravom, da se jih spoštuje. A najneumestnejše je — to nam mora pritruditi vsakdo —, ako se načelnik uprave, kraljev namestnik v deželi, v toli slovesni uri, ko se tako rekoč predstavlja narodu, spozablja v take odijozne napade. Takovo žaljenje ob taki priliki in iz ust moža, ki naj bi nudil nesrečni razburkani deželi večje miru, ne more nikomur zveneti drugače, nego bojni klic iz ust — grofa Khuena-Hedervaryja!! In slavna madjarska večina je bila pijana veselja na tej napovedbi nadaljnje vojne in je v posebni brzojavki grofu Khuenu dala izraza radosti svoji.

Ban in minister sta torej povedala, v lepega soglasju, da je bil grof Khuen uzor-upravitelj, a »Obzorski« so ljudje, katere novi ban zaničuje!! To so pojavi, ki ne dopuščajo dvoma na tem, da bo trebalo še budih borb na Hrvatskem proti zistemu — Khuena-Hedervaryja.

Nemiri na Hrvatskem. V Ivanu blizu Varaždina je narod od svojega župnika Kučenjaka zahteval, naj jim sestavi resolucijo za finančno neodvisnost Hrvatske, katero resolucijo bi bili vsi kmetje podpisali in jo odposlali deželni vladi. Župnik pa ni hotel ustreči tej želji, ker se je bal, da bi dala vlada radi takega čina zapreti njega in kmete, kar je storila že v drugih sličnih slučajih v varaždinske županiji. Kmeti so se na to skupno napotili v župnišče, da bi župnika povprašali po razlogu odklonjenja njih prošnje. Ko so se kmetje bližali župnišču, zakadili so se na povelje predstojnika dr. a Brezinščaka mednje vojaki in je bilo vsled tega več kmetov ranjenih. Radi tega dogodka so bili na sodišču zaslišani tudi nekateri vojaki, ki so pričali v prilog kmetom in izjavili, da ni bilo nikakega povoda za posredovanje vojaštva, ker so bili kmetje popolnoma mirni.

O nemirih v Bednji, o katerih smo že poročali, bil je med drugimi tudi neki mlad moškar ranjen in sicer na roko ter tako težko, da so mu jo morali odrezati.

V varaždinske ječe dovajajo vsakega dne novih aretirancev iz Bednje, Cvetlina, Ivanca in Belca.

O znanih nemirih v Klemenu se doznaje, da je bilo kakih 50 ljudi od zadej ubodenih z bajonetih, kar znači, da je vojaštvo ubadalo — bežeče ljudi! Ni smeti pozabiti, da so v tem slučaju posredovali nemški vojaki.

Ker so varaždinske ječe prepolne, zapirajo kmete v hleve tamošnjega ulanskega eskadrona.

Tržaške vesti.

Umrli je včeraj v Rojanu tamošnji posestnik gospod Lovro Venutti, člen znane spoštovane slovenske rodbine v Rojanu. Pred osmimi dnevi še je bil pokojni Lovro vesel v družbi in je z radostjo govoril o dogradnji »Narodnega doma« v Trstu. V soboto popoldne je še tolažil svoje sorodnike, da ne bo nič hudega, da v ponedeljek že pojde zopet na svoj posel na gradnjo »Narodnega doma«. Včeraj zjutraj pa je izdihnil, in danes ob 5. uri ga položje v zemljo.

Vsej častiti rodbini izrekamo svoje iskreno sožalje.

Sprememba v Trstu?? Če pregovor: Kjer je mnogo dima, mora tudi kaj goriti — ne laže, potem moramo verjeti, da se v Trstu vendar le nekaj pripravlja z Dunaja doli. Ni ga dneva v zadnji čas, da ne bi ta ali oni nemški list prinesel kakih vesti o dogodkih, ki imajo priti v našem Trstu. Ali dogaja se tudi, da kateri list danes oporeka temu, kar je kateri drugi list napovedoval včeraj, oziroma, da se danes deloma potrja, deloma pa rektificira včerajšnje vesti. Če pojde tako dalje nekoliko časa, nabere se cela literatura o tem, kar ima priti v našem emporiju ob Adriji. A če uvažujemo še človeško naravo, ki vesti o tem, česar se ljudje boje, ali pa, čemur se nadejajo, v ustmenih sporočilih neznanosko razširja, tisto človeško naravo, ki hlepi po senzacijah: potem si že moremo misliti, koliko se danes besediči po našem mestu o dogodkih, ki se baje pripravljajo v našem Trstu. Toda rekli smo že: kjer je mnogo dima, mora tudi nekaj goriti. In zato ne moremo izključati tudi mi, da ne bi v povodnji vesti in besed plavalo kako zrnce resnice. Ali skeptiki ostajamo vendarle... Po dolžnosti kronistov posnemljemo po grški »Tagespost« te-le vesti:

»Vesti, ki se vnovič širijo o odstopu namestnika grofa Goëssa, izhajajo od nezanesljivih informacij. Nasproti tržaškemu mestnemu svetu, oziroma večini deželnega zbora, ki se, kakor znano, od konservativne strani obdoljuje radi irredentističnih stremiljenj, zavzimlje grof Goëss prijazno stališče in zato ga močno pobijajo od antiliberalne strani. Poneki zanesljivi informaciji namere grof Goëss še kakih dve leti ostati v službi, a se potem umakniti na svoja posestva na Koroškem. Grofa Goëssa, ki ima valed svojih osebnih odnošajev zaslobo na dunajskem dvoru, ne bodo silili v demisijo. Njegov eventualni odhod z mesta namestnika bi prišel v zvezi z imenovanjem na višje mesto. Govori se, da grof Goëss dobi mesto na najvišem sodišču. Glasom nazora, ki je jako razširjen, pride na jesen do uničenja tržaških volitev, tudi če grof Goëss ostane na svojem mestu.

V zvezi s temi vestmi ni morda brez pomena tudi govorica, da čistoizojni »Trieste«

preneha izhajati z dnem 30. septembra. Omenimo pa naj ob tej priliki tudi govorico, da »Trieste« postane glasilo vladike tržaškega.

Da se povrnemo s par opazkami k gornjim vestem v »Grazer Tagespost«. Zaupnik graškega lista pravi, da razne vesti o namišljenih predstojeh spremembah v Trstu pribajajo od nezanesljivih informacij. No, mi menimo, da tudi v njegovih napovedbah je takih protislovij, ki ne govore ravno za zanesljivost informacij. Najprej pripoveduje, da grof Goëss ostane v Trstu še kakih dve leti in da se potem umakne na svoja posestva na Koroško, a takoj zatem — v isti sapi — pa napoveduje, da eventualni odhod grofa Goëssa iz Trsta bo v zvezi z imenovanjem istega na višje mesto.

Konečno naj omenimo še v »Tagespost« omenjene eventualnosti, da bo mestni svet tržaški razpuščen, tudi če grof Goëss ostane. Logika stvar in dejstev bi sicer govorila proti temu, ali izključeno ravno ni tudi to. Ti ljubi Bog: koliko nezmisljega, nelogičnega, zdravemu človeškemu razumu nedostopnega in tudi — nezakonitega je v tem vladnem zistemu v našem Primorju! Malo več ali manj res ne more več občutno padati na tehtnico!

»Slov. Narodu«. V sporu »Slovenski Narod« contra Dragotin Hribar, ali če hočete, Hribar contra »Slov. Narod«, meni glasilo narodno-napredne stranke, da »Narodna tiskarna« stori dovolj, da izdaja »Zvon«, ki je kakor literaren list vendar malo večjega pomena za slovenski narod, kakor pa »Slovan«, če tudi ne prinaša poldob. In popred že opaža: »Če se zdi »Edinosti« Hribarjev »Slovan« tako važen, da se mora ohraniti, potem zadene pač njo dolžnost, da ga vzdrži, oziroma nadomesti, ne nas!«

Te opazke so nas — odkrito rečeno — osupnile in res ne moremo drugače, nego da reagiramo nanje s par besedami. Osupnile so nas tem bolj, ker smo jih čitali v glasilu stranke, ki se ponaša najbolj ravno s tem, da si more pripisovati največo zaslugo na napredku naroda našega na literarnem in umetniškem polju.

Smo-li proglašali mi bojkot »Slovana«? Se-li more nam nalagati dolžnost, da bi morali zdati, česar nismo podirali, da bi mi morali skrbeti za nadomestilo temu, česar nismo hoteli odpraviti?! Logika vsaj ne govori za to!!

Pustimo tudi na strani krivičnost, ki je v zahtevi, naj bi si nalagali skrb za literarno in umetniško snovanje naroda na točki ob periferiji, kjer morajo rojaki posvečati vse svoje sile obupni borbi ne le za narodno ekzistenco odlomka naroda, ki živi na tej točki, ampak tudi za ohranitev pozicije, ki je neizmerne, da, življenske važnosti na polju ekonomskih interesov vseskupnega naroda! A razumnim ljudem ne treba praviti, da tam, kjer gre za take vitalne gospodarske interese, se bije boj tudi za večjo ali manjšo politično moč naroda.

Dejstvo, da smo tu, na tej točki naše slovenske periferije, v taki borbi, nas odvezuje menda od takih dolžnosti, kakoršnje bi nam sedaj hotelo nalagati glasilo narodno-napredne stranke!

Ali — kakor že rečeno — abstrahirajmo od vsega tega in povdarimo le še, da ves politični položaj naš zahteva, da je Ljubljana naše politično središče in središče naše kulture in snovanja in napredovanja. To prvenstvo gre Ljubljani ne le kakor metropoli naroda, ampak tudi zbog dejstva, da je glavno mesto slovenske pokrajine, kjer je naš narod gospodar — ako le hoče.

Vsako zadevanje ob to razmerje bi Ljubljana morala in bi občutila — o tem smo uverjeni — kakor degradacijo. Tega pa ne smemo hoteti in nočemo — najmanj mi, ki vedno in vedno pozivljamo svoje rojake, naj vidijo v Ljubljani svoje srce. Ljubljani pripoznavamo brezpogojno in brez pridržka častno mesto, ali vsaka velika čast je spojena tudi z velikimi dolžnostmi.

Ne vidi se nam umestno, da bi sledili vabilu v »Slov. Narodu« in da bi črtali paralelo med literarno vrednostjo »Zvona« in »Slovana«. Omejiti se moramo le na konstatcijo, da nam še nikdar ni prišlo na misel, da bi hoteli negirati literarno vrednost »Zvona«, kateremu je zabeleženo častno mesto v literarni zgodovini slovenski. Ali to menimo, da ekzistenca izbornega neilustrovanega leposlovnega lista ne izključuje potrebe ilustriranega lista na primerni umetniški višini.

Za to naše mnenje govori praksa v vseh družih kulturnih narodih. Ali naj bi ravno mi mogli pogrešati nečesa, kar je drugim kulturnim narodom v neizogibno potrebo?!

V osebne zadeve med »Narodno tiskarno« na eni in Drag. Hribarjem in S. Magoličem na drugi strani se mi ne vtikamo že zato, ker so osebne, in potem tudi zato ne, ker se nam te zadeve zde brezpomembne za vprašanje, ali Slovenci potrebujemo ilustriranega literarnega lista, ali ga ne potrebujemo?!

Za pok. Matevža Žužka bo daroval njegov bivši sošolec g. Jaka Čemažar, kapelan na Opčinah, v sredo dne 22. t. m. ob 7. uri zjutraj v openski farni cerkvi mašo - zadušnico.

Naznanjamo to členom »Dramatičnega društva« in drugim prijateljem pokojnika ter pozivamo, naj se udeleži kdor more te maše-zadušnice.

Gosp. Danilo, člen ljubljanskega gledališča je izrekel brzojavno svoje sožalje »Dramatičnemu društvu« v Trstu na izgubi režiserja.

Prepotenca laških pritepenecv. Po istrski cesti šla je včeraj ob 7^{1/2} uri zjutraj kmetica Josipina Pečar iz Prebenega. Kar jej je pred cerkvico sv. Jožefa nasproti prišla večja družba italijanskih pritepenecv iz bližnjega kraljestva. Sprejaj sta dva teh regnicolov vodila na uzdi vsak po enega konja in sicer vstric eden poleg drugega. Ker je tamkaj cesta zelo ozka in se uboga žena ni mogla izogniti, prišla je pod konja, o čemer jej je padel z glave jerbas v katerem je nosila jajca in mleko. Seveda so se jajca razbila in se je vse mleko razlilo, ženi pa se na srečo ni dogodilo nič hudega. Ta prizor je videl g. Vekoslav Kodrič od Sv. Mar. Magd. sp. in se je nad regnicoli hudoval, zakaj da brez potrebe zavzamejo s konjema vso cesto in se ne izogonejo osetam in zakaj da niso potem vsaj priskočili na pomoč ubogej ženi, ki je ponesrečila radi njih brezobzirnosti. Regnicoli so možu odgovorili s tem, da mu je eden njih pljunil v obraz in ga po vrhu še udaril. Seveda je naš korenjak laškemu predžnežu poštno plačal to surovost.

Kolikokrat smo že v našem listu žigosali tako prepotentno in nesramno vedenje laških podanikov nasproti slov. domačinom! Ali kaj pomagajo vse naše pritožbe ako vse, kompetentne oblasti na naši zemlji tako protežirajo lašne laške privandrance, da si oni že domišljajo, kakor da bi bili tu gospodarji, domačini pa njih sužnji njih heloti. Kedaj se oblasti zdramijo? Kedaj store konec takemu sramotnemu stanju stvari? Kedaj nehajo s takim postopanjem izzivati in žaliti naše mirno slovensko ljudstvo? Ali hočejo tudi tu v Trstu dovesti se svojim protežiranjem tujecev na škodo domačemu prebivalstvu do kake katastrofe? Naša slovenska potrpežljivost je sicer velika, a brezkončna vendarle ni! To naj si enkrat zapomnijo vsi oni, katerih se tiče. Mi ne bomo mirili več nikogar, ker bi nas narod sicer moral smatrati za izdajalce. Gospoda mera je polna!

Pritožba iz občinstva. V Trstu in po okolici je jako razširjena navada spuščanja balonov. Proti tej navadi, ali bolje rečeno: razvadi, je policija izdala opravičene odredbe. Opravičene, pravimo, kajti ta razvada je spojena z vedno nevarnostjo za posestva po okolici. Te dni se je dogodilo na pr., da je neki tak balon pal na streho nekega svinjaka v Rojanu. To je sicer ostalo brez posledic, ker je goreči balon padel na streho in latnik in so ga mogli domačini pogasiti še o pravem času. Vendar pa je goreči balon napravil nekoliko škode na grozdju. Tako se dogaja sedaj tu, sedaj tam. Ali vprašamo: kaj bi se zgodilo lahko, ako bi tak goreči balon padel kam v slamo ali seno? Navstal bi lahko požar. A sedaj si mislimo kmeta-siromaka, ki ni zavarovan, ali je le za nezato svoto. Splah pa je seno izven poslopij navadno nezavarovano. Revež bi bil uničen radi nezmisljega športa nekaterih ljudij.

Slavno redarstveno ravnateljstvo prosimo torej v imenu prebivalstva po okolici, naj poostri tozadevne naredbe, a naj gleda obenem, da se bodo iste tudi izvajale!

Veselica »Zastave«. Pevsko društvo »Zastava« priredi dne 9. avgusta t. l. vrtno veselico v Lonjerju. Več priobčimo pravčasno.

Za svetolovansko podružnico družbe sv. Cirila in Metodija nabralo se je o priliki birne Nike in Zofi 1220 kron, kar se je svoječasno pozabilo objaviti. N. N.

Sprejema zavarovanje človeškega življenja po najraznovrstnejših kombinacijah pod take ugodnimi pogoji, ko nobena druga zavarovalnica. Zlasti je ugodno zavarovanje na doživetje in smrt z zmanjšujočimi se vplačili.

Vsak član ima po preteku petih let pravico do dividende.

„SLAVIJA“
vzajemna zavarovalna banka v Pragi.
Rezervni fond **25.000.000 K.** Izplačane odškodnine: **75.000.000 K.**
Po velikosti druga vzajemna zavarovalnica naše države z vseskozi slovansko-narodno upravo.
VSA POJASNILA DAJE:
Generalni zastop v Ljubljani, čegar pisarne so v lastni bančni hiši v Gospodskih ulicah 12.

Zavarje poslojpa in premičnine pro požarnim škodam po najnižjih cenah. Škode cenjuje takoj in najkulantneje. Uživa najboljši sloves, koder posluje.

Dovoljuje iz čistega dobička izdatne podpore v narodne in občnokoristne namene.

Alozij Svagel
TRST - Ul. Farneto 8. - TRST
priporoča svojo zalogo jestvin, kolonijalij, vsakovrstnega olja, najfinejše testenine po jako nizkih cenah, nadalje moko, žito, kavo, sladkon.
Razpošilja blago tudi na deželo bodisi na drobno ali debelo.
Cenike na zahtevo franko.

„Gospodarsko društvo“ v Škedenju, vknjižena zadruga z neomejeno zavezo, vsprejema hranilne vloge tudi od neudov in jih obrestuje po **4 1/2 %**

Hôtel St. Peter na Krasu
Omnibus k vsakemu večernemu vlaku.
Na razpolago kočije, karete in sploh vozovi za prepeljevanje oseb in prtjage.
Postelje od K 1.60 do K 2.—
Dobra kuhinja.
Točna postrežba.
Cenjenim potovalcem se priporoča za obilen obisk

Fran Geržina
lastnik.

Svoji k svojim
Pavel Gastwirth
Trst, ulica Madonnina 3.
Zaloga pohištva, popolnih sob.
Dunaj—Trst.
Železno pohištvo, zrcala iz Belčije. — Podesbe v izboru in tapetarija. — Ure, šivalni stroji za dom in obrt po najugodnejših cenah.

PREDNO KUPITE
- - - - **PERILO**

Lagovolite obiskati
veliko skladišče angleške platenine in kotenine
tvrdke
Vittorio Gasperini
TRST — ul. Nuova 15. — TRST
kjer se prodaja po stalnih cenah z 10% odbitkom.
Kdor nakupi blaga za 10 K vdobi poseben dar.
VZORCI SE NE DAJAJO.

JAKOB BAMBIČ
- trgovec z jedilnim blagom -
Via Giulia št. 7.
Priporoča svojo zalogo jestvin, kolonijalij, vsakovrstnega olja, navadnega in najfinejšega. Najfineje testenine po jako nizkih cenah ter moke, žita, ovsu in otrobi. Razpošilja naročeno blago tudi na deželo na debelo in drobno
Cenike razpošilja franko

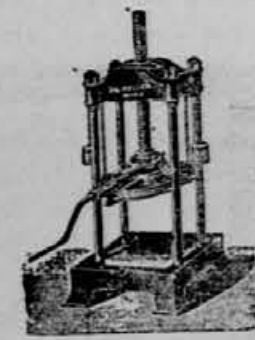
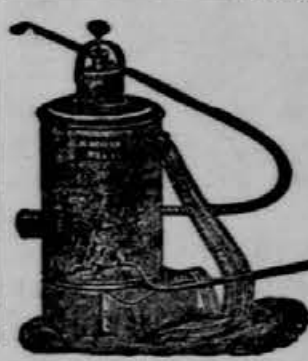
Posojila
ne manjše od **10.000 kron**
na hiše, zemljišče, dedščine
KAROL OFNER
Ulica Caserma št. 6. - TRST. - Ulica Caserma št. 6.
(Posredovalci izključeni).

Jvan Semulič
v Trstu, Piazza Belvedere (nova hiša)
priporoča slavnemu občinstvo v Trstu in okolici kakor tudi po deželi, svojo **bogato zalogo pohištva.**
V zalogi ima vsakovrstno pohištvo najfineje in drugih vrst iz trdega in belega lesa. Volnene postelje in prodaja volne v vsaki množini. Cene so zmerne in postrežba točna in poštena.

Rudolf Aleks. Varbinek
zaloga glasovirjev
najboljših tu- in inozemskih tovarn
Borzni trg št. 2. II. nadstropje
(nasproti sladčičarne Urbanis).
Razposojevanje, menjava, prodaja proti takojšnjemu plačilu, kakor tudi na obroke.
Konkurenčne cene.

Manifakturna trgovina
tvrdke GIUSEPPE BOLLE
v ulici Nuova, nasproti palače Salem
priporoča:
bisalke od bombaža . . . od 15 nvč. naprej
„ „ platna . . . „ 20 „ „
„ „ „ . . . „ 25 „ „
„ na meter . . . „ 18 „ „
kakor tudi bogat izbor žepnih rut, prtenin, maj, nogovic, pogrinjaj za postelje, pregrinjaj itd. itd.
Cene zelo nizke.

Vse stroje za poljedelstvo in vinarstvo.
Novovrstne stiskalnice za oljke in grozdje z novim diferencijalnim pritiskom
hidravlične stiskalnice za vino
novosti v strojih za škropljenje proti peronosperi in za zvepljanje, grozdni mlini povsem novega sestava.
Nove svetilke z acetilenskim plinom za lovenje mrčesov, pumpe za vino, cevi za vino, kletarsko orodje kakor tudi vse druge stroje kot trieure, vitle, mlatilnice itd., pošilja po najnižjih cenah.
IG. HELLER, Dunaj, II. Praterstrasse 49.
Ceniki zastop in franko. Dopisuje v vseh jezikih.

Mala oznanila.

Pod to rubriko prinašamo oznanila po najnižjih cenah. Za enkratno insercijo se plača po 2 stot. za nasledo: za večkratno insercijo pa se cena primerno znižuje. Oglasi za vse leto za enkrat na teden stanejo po 20 K. ter se plačujejo v četrtletnih anticipatnih obrokih. Najmanjša objava 60 stot.

V Trstu.

Zaloga likerjev v sodčih in buteljkah.
Perhauc Jakob ulica delle Acque 12
Zaloga vsakovrstnih vin in buteljk. Postrežba točna, cene zmerne.
Kavarne.
Anton Šorli priporoča svojo kavarno-Commercio- kjer je shajališče Slovencev. Na razpolago so vsi slovanski in mnogi drugi časniki.

30 malih stanovanj z eno sobo in 2 sobami in eno kuhinjo se takoj odda v ulici Industria in ul. Guardia v hišah Stolfa. Pisarna v ul. Giuliani št. 20 A, I. na istr. od 1—2 in 5—7 pop.

Urar F. Pertot Trst ulica delle Poste 1, vogal ul. Caristia. Prodaja srebrne ure od 3 glđ. naprej, zlate ure od 8 glđ. naprej. Izbor stenskih ur, regulatorjev i. t. d. Popravlja vsakovrstne ure po jako zmerni ceni.

FERDO GUŠTINČIČ
klesarski mojster
TRST (via Giuliani II) — BARKOVLEJE (zraven pokopališča)
Izvršuje vsakovrstna in najfinejša ornamentalna dela kakor n. pr.: oltarje, spomenike, kipe, poprsja. — Razna dela iz mramorja, cementa in gipsa, kakor tudi slike po fotografiji v vsakovrstnih formatih itd. itd. Več slik je na ogled v »Narodnem domu« v Barkovljah.
Lastni kamenolom v Petrovici (Repen).
Žage na motor.
Cene po pogodbi in jako nizke.
Priporočuje se slav. slovenskemu občinstvu za obile naročbe udani
Ferdo Guštinčič
klesarski mojster.

Tovarna za cementne plošče
ANDREJ STOLFA
Trst. - ulica dell'Industria št. 1. - Trst.
Cementne plošče umedene od 25 in 33 cm, šestvoglne plošče od 20 in 25 cm
po K 2.— □ m.
Plošče v risanjih po dogovoru. — Se ne boji nikake konkurence bodisi glede cene ali kakovosti blaga.

Prodaja manifakturnega blaga
SALARINI
v ulici Ponte della Fabra št. 2.
in podružnica
„Alla città di Sondra“
ulica Poste nuove št. 3. (Brunerjeva hiša)

Velika zaloga izgotovljenih oblek za moške in dečke. Velik izbor oblek za moške od glđ. 6.50 po 24, za dečke od glđ. 4. do 12. suknene jo— a velikem izboru od glđ. 3. do 8. zimsko močne 32 došite jope z ovrtnikom od astrahana od glđ. 5.— 14, ravno take podšite s kožuhovino po glđ. 12. pe Površne suknje v velikem izboru od glđ. 18 — Jopice za dečke v raznih oblikah in barvah, volnene hlače od glđ. 2.50 — 4.50, finejše od glđ. 5 — 9. Velik izbor oblek za otroke in dečke od 3 — 12 let od glđ. 2.50 — 10. Haveloki za moške in dečke po najnižjih cenah. Hlače od moškina (zlojdeva koža) za delavce izgotovljene v lastni predilnici na roko v Korminu.
Črtane močne srajce za delavce glđ. 1.20. Velika zaloga snovij za moške obleke na meter ali tudi za naročbe na obleke, ki se izgotovi z največjo točnostjo in slučaja potrebe v 24 urah. V podružnici v ulici Poste nuove se sprejemajo izdelovanja oblek do meri ter se še posebno vdobiva vsake vrste oblek v raznih risanicah in merah za moške in dečke.

„LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA“ v LJUBLJANI

Polnovplačani akcijski kapital **K 1.000.000**
Kupuje in prodaja vse vrste rent, zastavnih pisem, prioritet, komunalnih obligacij, srečk, delnic, valut, novcev in deviz.
Promese izdaja k vsakemu krebanju.

Špitalske ulice šte. 2.
Zamenjava in eskomptuje izrebane vrednostne papirje in vnovčuje zapale kupone.
Vinkuluje in divinkuluje vojaške ženitninske kavcije.
Eskompt in inkasso menic.

Daje predujme na vred. papirje. Zavaruje srečke proti kurzni izgubi.
Ber-a naročila.

Podružnica v Spjletu (Dalmacija.)
Denarne vloge vsprejema v tekočem računu ali na vložne knjižice proti ugodnim obrestim. Vloženi denar obrestuje od dne vloge do dne vzdiga.
Promet s čeki in nakaznicami.